

ØKONOMINYTT

Nr. 8 | SEPTEMBER 2016

INNHold:

UFORMELLE MØTER I EUROGRUPPEN OG ECOFIN 9.-10. SEPTEMBER 2016	2
EUROGRUPPEN 9. SEPTEMBER	2
ECOFIN 9. OG 10. SEPTEMBER	5
UTVIDELSE AV INVESTERINGSPLANEN OG ETABLERING AV EKSTERN INVESTERINGSPLAN	9
BAKGRUNN	9
KOMMISJONENS FORSLAG	9
FORSERING AV KAPITALMARKEDSUNIONEN	11
BAKGRUNN	11
MEDDELELSE FRA KOMMISJONEN.....	11
SCOREBOARD – EUS «SVARTELISTE»	13
STATSSTØTTE OG SKATT	16
APPLE-SAKEN: STATUS EN MÅNED ETTER KOMMISJONENS AVGJØRELSE	16
FORMELL UNDERSØKELSE AV GDF SUEZ-SKATTEAVGJØRELSE I LUXEMBOURG	19
FORMELL UNDERSØKELSE AV POLSK SKATTEORDNING	19
MIDTVEISGJENNOMGANG AV EUS LANGTIDSBUDSJETT (2014-2020)	20
HOVEDPUNKTENE I FORSLAGET	20
MERVERDIAVGIFT: MERVERDIAVGIFTS-GAP PÅ 160 MRD. EURO I 2014	22
MILJØAVGIFTER: EEA RAPPORT OM MILJØAVGIFTER OG EUROPEISK MILJØPOLITIKK	22

Mr. Peter Kazimir, Slovak Minister for Finance. Copyright: European Union

Uformelle møter i Eurogruppen og ECOFIN 9.-10. september 2016

En gang hvert halvår holder EUs finansministre sammen med sentralbanksjefene uformelle møter i Eurogruppen og ECOFIN. Det slovakiske formannskapet hadde lagt disse møtene til Bratislava 9.-10. september. EU-delegasjonen har mindre tilgang til resultatene fra disse møtene enn de formelle møtene.

De viktigste punktene var som følger:

- *Hellas ble oppfordret til å forsere gjennomføringen av budsjett- og reformtiltakene som skal utløse utbetaling av ytterligere 2,8 milliarder euro.*
- *Eurogruppen ble enig om felles prinsipper for gjennomføring av «spending reviews», som skal bidra til å bedre kvaliteten av medlemslandenes budsjett.*
- *ECOFIN vedtok i august at Portugal og Spania ikke skulle ilegges bøter selv om landene har brutt Stabilitets- og vekstpakten i en årrekke. Ved slike tilfeller skal Kommisjonen også fremme forslag om midlertidig suspensjon av landenes overføringer fra struktur- og investeringsfondene. Eurogruppen ba om at forslag ble fremmet så raskt som mulig.*
- *Det er betydelig uenighet mellom EU-landene om etablering av en finanspolitisk stabiliseringsfunksjon for å håndtere asymmetriske sjokk i økonomien.*
- *Dialog mellom EUs finansministre og OECDs generalsekretær Gurria om internasjonalt arbeid mot skatteomgåelse og -unndragelse.*
- *ECOFIN var i hovedsak positive til en fortsettelse og utvidelse av Juncker-kommisjonens investeringsplan, men en rekke ministre mente det først må gjennomføres en uavhengig evaluering av om den fungerer etter hensikten.*

Eurogruppen 9. september

På dagsorden sto oppfølging av Hellas-programmet og en rekke budsjettsaker.

Det greske stabiliseringsprogrammet

Hellas fikk i juni 2016 den første delutbetaling på 7,5 av totalt 10,3 mrd. euro i andre fase av det finansielle støtteprogrammet^[1]. Beløpene i andre fase skal medgå til betaling av statsgjeld til offentlige kreditorer og nedbygging av betalingsrestanser til innenlandske leverandører. Betingelsene for å få utbetalt de resterende 2,8 mrd. euro er at Hellas gjennomfører 15 spesifiserte reform- og budsjetttiltak (milepæler) og at leverandørgjeld faktisk nedbetales. Reformtiltakene omfatter blant annet neste fase i privatiseringsprogrammet, ytterligere pensjonsreformer, reform av energisektoren og styresettet i bankene, samt etablering av et uavhengig direktorat for statsinntekter.

I Eurogruppens møte ble finansministrene orientert om fremdriften i arbeidet. Kun to av de 15 milepælene er fullt ut gjennomført så langt. Finansminister Tsakalotos uttrykte at tiltakene ikke vil bli gjennomført innen den avtalte tidsfristen, som er 15. september. Arbeidet er imidlertid i godt gjenge, og han mente at alle milepælene vil bli gjennomført primo oktober, dvs. i god tid før mandatet for å utbetale de resterende 2,8 mrd. euro utløper ved utgangen av oktober.

Kommende møter Slovakisk formannskap høsten 2016:

Eurogruppen og ECOFIN:
10.-11. oktober
7.-8 november
16. november (budsjett)
5.-6. desember

Det europeiske råd:
20.-21. oktober
15.-16. desember

^[1] Hellas fikk i august 2015 avtale med eurolandenes krisefinansieringsmekanisme, ESM, om et tredje stabiliseringsprogram siden 2010. Totalrammen for det nye programmet er 86 mrd. euro. Av dette ble 21,4 mrd. euro utbetalt i løpet av fjoråret. Det umiddelbare kapitalbehovet i bankene var klart lavere enn man hadde lagt til grunn. Eurogruppen godkjente 24. mai 2016 første statusgjennomgang, som åpnet vei for programmets andre fase.

Mr. Jeroen DIJSSELBLOEM, President of the Eurogroup. Copyright: European Union

Eurogruppen understreket behovet for at Hellas gjennomfører tiltakene i tråd med avtalen fra mai, men det ble ikke vurdert som noen stor katastrofe at fristen medio september ikke overholdes. Tysklands finansminister Schäuble, som har vært pådriver for at Hellas skal oppfylle avtalte tiltak, uttrykte at Hellas har gjort mye og at mye arbeid gjenstår, men det er fortsatt tid. Heller ikke økonomikommisær Moscovici ønsket å dramatisere situasjonen på nåværende tidspunkt. Det ble samtidig understreket at det er ingen tid å miste.

Eurogruppens formann Dijsselbloem oppsummerte under pressekonferansen etter møtet at tempoet i gjennomføringen må økes, og at fremdriften i reformene vil bli fulgt nøye i tiden som kommer.

ECB-styremedlem Benoît Cœuré understreket at gjennomføring av milepælene er nødvendig for å gjenvinne tilliten til den greske økonomien. Han pekte samtidig på at det var positive tegn, som at taket på den greske sentralbankens nødlån (ELA) til banker for kjøp av greske statsobligasjoner er kraftig redusert.

Representanter for kreditorenes samarbeidende institusjoner (Kommisjonen, ESM, ECB og IMF) drar til Aten i løpet av kort tid for å følge opp den greske regjeringens gjennomføring av milepælene.

Kommentar

Parallelt med Eurogruppens møte og finansminister Tsakalotos løfter om å ferdigstille milepælene innen tidsfristen, var landets statsminister Tsipras vertskap for en gruppe statsledere i Middelhavsland. Disse uttrykte betydelig opposisjon mot Tysklands og andre nordlige lands krav om å etterleve EUs finanspolitiske handlingsregel (Stabilitets- og vekstpakten). Tsipras har blant annet tatt til orde for at likesinnede EU-land i Middelhavsregionen bør danne en "sørlig front" mot det stramme budsjettregelverket på tilsvarende måte som Visegrad-landene har gjort på flyktningeområdet.

Offentlige budsjettets kvalitet

Dette er en gjenganger i Eurogruppens møter, der ministrene skal lære av hverandres erfaringer og søke å utvikle beste praksis. Temaet denne gangen var større gjennomgang av budsjettets utgifts-side, de såkalte «spending reviews». Disse anses som et meget viktig verktøy for å bedre kvaliteten i offentlige finanser. Formålet er å bidra til en bedre prioritering av utgiftssiden og omlegging til en mer vekstvennlig sammensetning av budsjettet.

Med utgangspunkt i medlemslands og andres erfaringer, som ble drøftet i møtet, satte Eurogruppen opp følgende [felles prinsipper](#) for «spending reviews»:

- Sterk og vedvarende politisk forpliktelse på høyeste nivå til å gjennomføre selve «spending review» og følge opp i form av hensiktsmessige reformer.
- Utformingen og gjennomføringen av «spending reviews» må følge beste praksis, herunder blant annet ha et klart strategisk mandat med spesifiserte mål og omfang, bruke pilotprosjekter for å hente erfaring samt ha tilstrekkelige ressurser og tilgang til data. Faktabaserte analyser må brukes for å måle resultater i forhold til ressursbruk på de ulike utgiftsområdene. Endelig må det foreligge retningslinjer for gjennomføringen av gjennomgangen og det oppfølgende reformarbeid.
- Overvåkingen og informasjonen til offentligheten om utgiftsgjennomgangen må være regelmessig og transparent. I tillegg bør det gjennomføres uavhengige evalueringer av disse i ettertid med sikte på å trekke lærdom for fremtidige gjennomganger.
- Ambisjonene for og konklusjonene fra en «spending review» bør være konsistent med den årlige og flerårige budsjettplanleggingen. Jevnlige gjennomganger bør inngå som en del av medlemslandenes budsjettarbeid.

Kommisjonen ble bedt om å følge opp medlemslandenes arbeid med «spending reviews» som en del av den regelmessige overvåkingen av den økonomiske politikken. Eurogruppens embetsmannskomiteer i samarbeid med Kommisjonen ble bedt om å utvikle et «arbeidsrom» for utveksling av beste praksis og lærdommer fra utgiftsgjennomganger i eurolandene. Eurogruppen vil regelmessig følge opp arbeidet – første gang våren 2017.

På pressekonferansen etter møtet uttrykte kommissær Moscovici at kvaliteten på offentlige finanser er minst like viktig som å redusere underskudd etter at de fleste landene har gjennomført betydelig konsolidering de siste årene.

Eurolandenes innsending av budsjettplaner

Eurolandene har 15. oktober som frist for å sende inn budsjettplanene for året etter. De fleste holder denne fristen. Flere land sender inn planene lenge før. Planenes kvaliteten og forutsetningene som legges til grunn i disse kan således variere betydelig. Eurogruppen ble på denne bakgrunn enig om at medlemslandene skal sende inn budsjettplanene i perioden 1.-15. oktober. Dette gir Kommisjonen muligheten for å synkronisere de horisontale vurderingene av landenes budsjettplaner.

Eurogruppen drøftet også spørsmålet om hvordan forretningsministerier (som den spanske regjeringen) skal forholde seg til det nye fristregimet. Ministrene ble enige om at man i slike tilfeller kan sende inn budsjettplaner basert på uendret politikk. Kommisjonen og Den økonomiske og finansielle komiteen (EFC) vil komme tilbake til ECOFIN med forslag til endringer i budsjettregelverket på dette punkt.

Portugals og Spanias for store budsjettunderskudd

ECOFIN vedtok 12. juli 2016 at Portugal og Spania ikke hadde fulgt opp tidligere vedtak iht. Stabilitets- og vekstpaktens underskuddsprosedyre. I Kommisjonens oppfølgingsbeslutning 27. juli ble det anbefalt å ikke ilegge bøter, slik pakten gir mulighet for. ECOFIN (med eurolandenes (minus landet beslutningen gjelder) stemmer) besluttet 8. august ikke å reversere Kommisjonens beslutning. ECOFIN vedtok også at Portugals underskudd må under terskelverdien på 3 pst. av BNP i 2016, mens Spania har fått frist til 2018. Landene må gjennomføre varige budsjettkonsolideringer (strukturelle forbedringer) og reformer for å sikre bærekraftige offentlige finanser.

Portugals og Spanias manglende oppfyllelse av tidligere vedtak iht. underskuddsprosedyren krever også at Kommisjonen skal foreslå suspensjon av EU-budsjettets bevilgninger over struktur- og investeringsfondene til de to landene fra 2017. Kommisjonen vedtok å utsette et slikt forslag til etter at den hadde rådført seg med Europaparlamentet.

I Eurogruppens møte orienterte Kommisjonen om planene for kontakten med Europaparlamentet og det videre arbeidet med forslag om suspensjon. Eurogruppen oppfordret til rask ferdigstilling av arbeidet. Det ble minnet om at Spania og Portugal – i tillegg til budsjettplanene for 2017 – også skal legge frem rapporter om forslag til effektive tiltak for å følge opp ECOFINs vedtak 8. august.

Generelt arbeid med Stabilitets- og vekstpakten

Eurogruppen har ved flere anledninger drøftet hvordan Stabilitets- og vekstpakten kan gjøres mer forutsigbar og forståelig. Mange har klaget på at regelverket har blitt altfor komplisert de siste årene, herunder som følge av for mange indikatorer. Dessuten er en sentral indikator (strukturell budsjettbalanse, som særlig er viktig i den forebyggende delen av pakten) en beregnet størrelse basert på en rekke parametere og forutsetninger. Det er blitt fremført at gjeldende metode gir tilfeldige utslag, slik at håndteringen av enkeltland blir ulik. Italia mener seg «klart straffet», mens andre land får fordeler ved metoden. Selve Stabilitets- og vekstpakten skal ikke endres. Det er politisk stemning for å legge mer vekt på parametere som finansministrene selv har større kontroll over og lettere kan bli målt mot, som f.eks. bruk av utgiftsregler.

Eurogruppen fikk en orientering om det tekniske arbeidet med å følge opp tidligere føringer fra ministrene. Et beslutningsgrunnlag kan trolig foreligge mot slutten av inneværende år.

ECOFIN 9. og 10. september

Hovedsakene under ECOFIN-møtet var økonomisk og monetær union, skattesaker og Juncker-kommisjonens investeringsplan.

Den økonomiske og monetære unionen (ØMU)

I de fem EU-presidentenes rapport fra juni 2015 om et tettere eurosamarbeid tas det til orde for å etablere en felles makroøkonomisk stabiliseringsfunksjon som et steg på veien mot en finanspolitisk union.

ECOFINs drøfting tok utgangspunkt i et [diskusjonsnotat](#) fra det slovakiske formannskapet. Her drøftes ulike typer fond (europeisk arbeidsledighetstrygd, regnværsfond og et felles investeringsfond) for å motvirke asymmetriske sjokk som oppstår i enkeltland. For å være effektive må disse fondene utløses automatisk – og ikke være gjenstand for langdryge prosedyrer eller politiske drøftinger. Formannskapsnotatet drøfter også ulike måter for å redusere faren for moralsk hasard i bruken av fondene, f.eks. at land som bruker av fondet ved et asymmetrisk sjokk, skal betale mer enn øvrige land ved gjenoppbyggingen av dette. Notatet drøfter også hvordan den finanspolitiske kapasiteten kan brukes til å skape incentiver til å gjennomføre strukturreformer.

Et viktig formål med diskusjonen var å gi signaler til Kommisjonen forut for hvitboken den etter planen skal legge frem våren 2017.

Direktør Guntram Wolff i den Brussel-baserte tenke-tanker Bruegel innledet diskusjonen med utgangspunkt i sin ferske rapport om emnet. Det generelle utgangspunktet er at en monetær union uten en finanspolitisk union er en ufullstendig ØMU. En finanspolitisk stabiliseringsfunksjon er i prinsippet ønskelig, men Bruegel ser at dette er et vanskelig politisk spørsmål. Finanspolitisk integrasjon er i første rekke et spørsmål om tillit, som for tiden er meget lav i EU. I tillegg er medlemslandenes etterlevelse av det finanspolitiske rammeverket ofte for svak.

I den påfølgende diskusjonen uttrykte Kommisjonens visepresident Dombrovskis at ferdigstilling av den økonomiske og monetære unionen vil bidra til fremtidig økonomisk vekst og stabilitet i euroområdet. Han fremførte videre at en riktig utformet finanspolitisk kapasitet for euroområdet ville klart bedre lands evne til å absorbere større asymmetriske sjokk i økonomien. På den annen side hadde medlemslandenes evne til å håndtere denne typen sjokk vært mye bedre dersom alle hadde ført en ansvarlig finanspolitikk og gjennomført nødvendige strukturreformer.

I diskusjonen om forutsetningene for og utformingen av en felles stabiliseringsfunksjon sprikte synspunktene betydelig. Mange mente at tidspunktet ikke var inne for å etablere nye instrumenter og at

medlemslandene selv må ha hovedansvaret for å stå bedre rustet til å møte økonomiske sjokk gjennom ansvarlig finanspolitikk og strukturreformer. Det ble tatt til orde for at oppfølgingen av Stabilitets- og vekstpaktens regler både i den korrigerende delen (underskuddsprosedyre) og den forebyggende delen (nå nær budsjettbalanse på mellomlang sikt) må bedres og bli mer bindende. Det ble også lagt vekt på faren for moralsk hasard og at enkelte land ville bli permanente mottakere av slike ordninger. Andre finansministre støttet etableringen av en finanspolitisk stabiliseringsfunksjon er nødvendig for å håndtere asymmetriske sjokk.

Gruppebilde fra det uformelle ECOFIN-møtet i Bratislava. Foto: eu2016.sk.

Aktuelle skattesaker

Det slovakiske formannskapet hadde utarbeidet et notat til møtet med tittelen [«Towards a more certain tax environment: Fighting BEPS, improving certainty and fighting tax crime and terrorism»](#). Det argumenteres for at usikkerhet om beskatning direkte kan påvirke investeringsnivået (både innenlands og FDI), handel mellom land og produktivitetsutvikling. For å bekjempe unndragelse og annen økonomisk kriminalitet er det nødvendig at internasjonale standarder for informasjonsutveksling implementeres effektivt. Det er dermed behov for ytterligere tiltak, mener formannskapet. Notatet peker på mulige tiltak på EU-nivå for økt skattesikkerhet og for å bekjempe unndragelse, økonomisk kriminalitet og terrorisme.

Tiltak for økt skattesikkerhet

- Ytterligere harmonisering av skatteregler mellom medlemslandene.
- Raske og effektive tvisteløsningsmekanismer på skatteområdet.
- Bindende forhåndsavgjørelser og forhåndsavtaler om prising (APA).
- Opplæring av ligningsmyndigheter for å sette dem i stand til å møte globale utfordringer.
- Samarbeid om etterlevelsprogrammer.

Tiltak for å bekjempe unndragelse, økonomisk kriminalitet og terrorisme

- Økt samarbeid mellom tilsyn og myndigheter nasjonalt.
- Raskere og mer effektiv informasjonsutveksling mellom land («real time»).
- Obligatorisk åpenhet om skatteplanleggingsstrategier hos skatterådgivere mv.

OECDs generalsekretær Angel Gurria. Foto: eu2016.sk.

OECDs generalsekretær Angel Gurria var invitert til å diskutere skatt på det uformelle ECOFIN-møtet. I sitt [innlegg](#) fremhevet Gurria at det internasjonale samarbeidet på skatteområdet har kommet langt de siste årene, men at det fortsatt gjenstår arbeid. Gurria holdt også et [innlegg](#) på pressekonferansen i etterkant av møtet. Skattearbeidet foregår på fire områder: Transparens, BEPS, «inclusive framework» og reelt eierskap. På transparens-området har det vært betydelig utvikling de siste årene, og utveksling av informasjon over landegrensene har ført til 55 mrd. euro i nye skatteinntekter samlet. BEPS-arbeidet er under implementering i mange land for å sikre at multinasjonale selskaper betaler rett skatt der virksomheten foregår. Det er viktig å involvere utviklingslandene i BEPS-arbeidet, mener Gurria, og dette skjer gjennom «inclusive framework»-arbeidet. OECDs skattearbeid omfatter nå også reelt eierskap, etter det opprinnelige G5-initiativet. Avsløringene gjennom Panama-dokumentene viser hvor viktig det er å ha oversikt over hvem som eier hva, og dermed hvem som skal beskattes. Gjennomgående er medlemslandene positive til arbeidet mot skatteomgåelse og – unndragelse og til samarbeidet med OECD. Kommisær Moscovici pekte på det pågående arbeidet i Kommisjonen, bl.a. felles grunnlag i selskapsskatten (CCCTB) som skal presenteres i løpet av høsten, innlemmelse av informasjon om reelt eierskap i direktivet om administrativt samarbeid på skatteområdet (DAC 5) og arbeidet med ny tvisteløsningsmekanisme.

I det uformelle ECOFIN-møtet fikk Kommisjonens avgjørelse i Apple-saken mye oppmerksomhet. Kommisjonen anser at to forhåndsavgjørelser fra irske skattemyndigheter innebærer ulovlig statsstøtte til Apple, og denne støtten – anslått til 13 mrd. euro – kreves tilbakebetalt til irske myndigheter. Avgjørelsen vil påklages av Irland. Flere av EUs finansministre ønsket mer informasjon fra Kommisjonen om inntekter skulle tilordnes selskaper i andre medlemsstater enn Irland. Da Apple-avgjørelsen ble presentert offentlig, åpnet Kommisjonen for at andre medlemsstater skulle få innsyn i data som de hadde samlet inn. Kommisjonen viser nå til at dette er et spørsmål som må løses mellom Apple, Irland og de øvrige medlemsstatene. OECDs Gurria pekte på at mens EUs saker på statsstøtte handler om hva som har skjedd, vil BEPS påvirke fremtiden. Han understreket at BEPS-tiltakene sikrer at Apples skattekonstruksjoner ikke ville vært mulig å replikere i dag – pga. BEPS-tiltakene.

Juncker-kommisjonens investeringsplan

Den treårige investeringsplanen består av tre elementer: 1) mobilisere finansiering til investeringer uten å ta opp ny offentlig gjeld gjennom etableringen av EFSI (European Fund for Strategic Investments), 2) identifisere og støtte investeringsprosjekter innen nøkkelområder og 3) fjerne sektor-spesifikke og andre hindre for investeringer. Formålet med planen er å bidra til å øke investeringsnivået og bidra til å bedre vekstutsiktene i EU.

Planen skulle gi økte (i hovedsak private) investeringer på 315 milliarder euro over en treårsperiode. EFSI har etter ett års virke gitt garantier for investeringer på 116 milliarder euro. De vedtatte prosjektene omfatter alle relevante sektorer – med flest prosjekter innen energi og FoU. Særlig har små og mellomstore bedrifter dradd nytte av planen.

Fremdriften i arbeidet med den tredje pilaren er ikke kommet like langt.

ECOFIN drøftet de to første pilarene basert på et [diskusjonsnotat](#) fra det slovakiske formannskapet. Notatet drøfter hvordan investeringsplanen kan forbedres. Dette gjelder blant annet hvordan man kan sikre at garanti fra EFSI faktisk bidrar til økte investeringer, jf. uttrykt bekymring fra en rekke hold om at dette ikke nødvendigvis er tilfellet. Det slovakiske formannskapet tar til orde for å utvikle et transparensriterium for å kontrollere at en investering ikke ville blitt gjennomført uten bruk av Juncker-planen. Det tas videre til orde for en bedre geografisk balanse i prosjekter/programmer gjennom å styrke og desentralisere de såkalte investerings- og rådgivnings-hub'ene for å gi rådgivning av høy kvalitet på lokalt nivå. Det slovakiske formannskapet lufter også ideen om at EFSIs rolle som egenkapitalinvestor må økes for å redusere den høye avhengigheten av gjeldsfinansiering i EU. I tillegg bør medlemslandene (gjennom nasjonale utviklingsbanker etc.) motiveres til å bidra til EFSI sentralt – og ikke knytte bidragene til prosjekter i eget land. Medlemslandene kan også bidra til mer effektiv bruk av EFSI ved å forenkle prosedyrene mellom dette og EU-budsjettets investerings- og strukturfond.

Kommisjonens visepresident Katainen orienterte om planene for en økning av investeringsplanen til minst 500 milliarder euro og en forlengelse med to år.

Finansministrene var i hovedsak positive til en fortsettelse og utvidelse av investeringsplanen. Flere var imidlertid kritiske til at dette foreslås uten at det foreligger en uavhengig evaluering av om planen har fungert etter hensikten. Blant annet krever flere land en evaluering av om planen faktisk har ført til investeringer som ellers ikke ville blitt gjennomført.

Oppdatering

Kommisjonen fremmet forslaget om utvidelse av investeringsplanen 14. september. Se egen omtale annet sted i dette Økonominytt.

Utvidelse av investeringsplanen og etablering av ekstern investeringsplan

Bakgrunn

Den treårige europeiske investeringsplanen for 2015-18, som ble lansert av kommisjonspresident Juncker i 2014 og vedtatt i 2015, består av tre elementer: 1) mobilisere finansiering til investeringer uten å ta opp ny offentlig gjeld gjennom etableringen av EFSI (European Fund for Strategic Investments), 2) identifisere og støtte investeringsprosjekter innen nøkkelområder og 3) fjerne sektor-spesifikke og andre hindre for investeringer. Formålet med planen er å bidra til å øke investeringsnivået med minst 315 milliarder euro og bidra til å bedre vekstutsiktene i EU.

Juncker uttrykte i sin årlige «State of the Union»-tale 14. september at investeringsplanen har gitt positive resultater og burde utvides. Alle land unntatt Kypros og Malta har prosjekter med garanti fra EFSI, 100 000 nye arbeidsplasser er skapt og 200 000 små- og mellomstore bedrifter har fått finansiering fra garantifondet. Juncker ønsker at investeringsplanen skal gjøres permanent.

Kommisjonens forslag

Samme dag som kommisjonspresidenten holdt sin årstale, fremmet Kommisjonen forslag om to investeringsinitiativer for å støtte opp om sysselsetting og bærekraftig økonomisk vekst i EU og globalt:

- Utvide EFSI slik at fondet kan bidra til investeringer i Europa på 500 milliarder euro i perioden 2015-20.
- Et nytt EUs eksterne investeringsplan (European External Investment Plan – EIP), som skal oppmuntre til investeringer i Afrika og EUs naboskapsland for å styrke samarbeidsavtalene og bidra til å nå bærekraftmålene for 2030, som i sin tur vil motvirke årsakene til migrasjon.

Pressemeldingen og øvrige dokumenter ligger [her](#).

Investeringsplanen for Europa

Med utgangspunkt i suksessen med investeringsplanen så langt og tegn til varig økning i det lave investeringsnivået i Europa, ønsker Kommisjonen å doble EFSIs garantikapasitet og varighet. Dette innebærer å forlenge gjeldende plan til 2020. Innen 2020, som er siste året i gjeldende langtidsbudsjettperiode (2014-20), ventes fondet å bidra til økte investeringer med 500 milliarder euro. Kommisjonen oppfordrer samtidig medlemslandene til å bidra ytterligere til EFSIs kapasitet for å nå målet om å doble investeringene.

Kommisjonen understreker betydningen av at investeringsplanen faktisk fører til økte investeringer. Transparensen vil bli økt ved at det heretter skal forklares hvorfor EFSI har gitt garanti til det enkelte prosjekt og hvordan det oppfyller EFSI-forordningens krav til addisjonalitet. I neste fase vil EFSI garantere flere grenseoverskridende og bærekraftige prosjekter som del av arbeidet å oppfylle klimamålene (COP21-avtalen).

For å bedre den geografiske fordelingen av prosjektene vil Kommisjonen legge økt vekt på lokal teknisk bistand i medlemsland. Kommisjonen foreslår også å gjøre det enklere å kombinere søknader om EFSI-finansiering og fra andre finansieringskilder i EU (som fra struktur- og investeringsfondene).

Kommisjonen vil også øke andelen av EFSI som medgår til små og mellomstore bedrifter (SMB-er) og styrke den sosiale dimensjonen i investeringsplanen for Europa.

EFSIs økte garantiramme medfører ikke endringer i langtidsbudsjettet 2014-20. Pakken er utformet slik at dens finansielle virkninger i størst mulig grad skal være nøytrale. For å styrke garantifondet har Kommisjonen foreslått at deler av eksisterende instrumenter blir omfordelt samtidig med at et begrenset beløp vil bli hentet fra EU-budsjettets ubenyttede margin.

Kommisjonen har for årene etter 2020 til hensikt å fremme forslag for å sikre et fortsatt bærekraftig nivå på de strategiske investeringene.

EUs eksterne investeringsplan

Den eksterne investeringsplanen (EIP) skal bidra til å fremme investeringer i Afrika og EUs naboskapsland. Formålet er å støtte økonomisk og sosial infrastruktur og SMB-er ved å fjerne hindringer for private investeringer. Ved å bruke 3,35 milliarder euro fra EU-budsjettet og EIF (Det europeiske utviklingsfondet) vil man støtte innovative garantier og lignende instrumenter for å støtte private investeringer, som vil gjøre det mulig for EIP å mobilisere inntil 44 milliarder euro. Dersom medlemslandene og andre partnere bidrar tilsvarende EUs bidrag, kan det samlede beløpet komme opp i 88 milliarder euro.

Den eksterne investeringsplanen består av tre komplementerende pilarer:

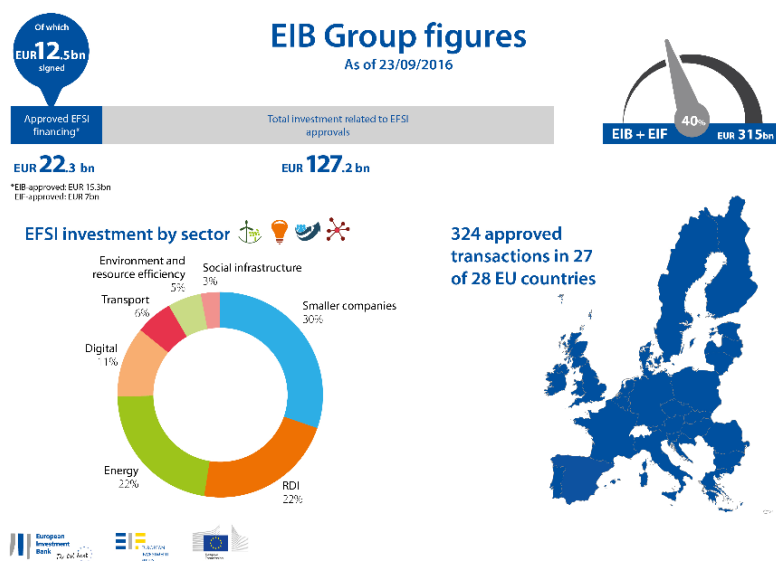
- Mobilisere investeringer ved å kombinere eksisterende investeringsfasiliteter med en ny garanti fra Det (nye) europeiske fondet for bærekraftig utvikling (EFBU). EFBU vil bestå av to regionale investeringsplattformer - en for Afrika og en for naboskapslandene.
- Trappe opp den tekniske assistansen for å støtte offentlige myndigheter og selskaper i partnerland. Målet er at gjøre dem i bedre stand til å utarbeide og fremme prosjekter og tiltrekke seg ytterligere investeringer.
- Forbedre næringslivsklimaet generelt ved å fremme god forvaltningspraksis, bekjempe korrupsjon samt fjerne investeringshindre og markedsvridninger.

Lån fra Den europeiske investeringsbanken (EIB) er en integrert del av den eksterne investeringsplanen. Kommisjonen foreslår å utvide EU-budsjettets garanti under EIBs eksterne låne mandat til dette formål med totalt 5,3 milliarder euro. Totalt vil EIB dermed kunne låne ut inntil 32,3 milliarder euro under EU-garantien mellom 2014 og 2020.

Merknader

Under en foreløpig diskusjon i ECOFIN 9. september uttrykte flere finansministre seg kritiske til at kommisjonen foreslår utvidelse av EFSI før det foreligger en uavhengig evaluering av om investeringsplanen har fungert etter hensikten. Blant annet krever flere land en evaluering av om planen faktisk har ført til investeringer som ellers ikke ville blitt gjennomført.

Kommisjonen har lovet at den eksterne evalueringen vil foreligge i november, dvs. før Rådet og Europaparlamentet tar endelig stilling til det nye forslag.

Forsering av Kapitalmarkedsunionen

Bakgrunn

Kommisjonen lanserte i september 2015 en handlingsplan for etablering av en kapitalmarkedsunion innen 2019, som skal gjøre EU mindre avhengig av bankfinansiering. Kapitalmarkedsunionen skal skaffe nye og grensekryssende finansieringskilder for næringslivet, særlig for små og mellomstore bedrifter (SMB), samtidig som den skal øke plasseringsmulighetene for investorer. Tiltakene vil bidra til økt vekst og sysselsetting samt til økt finansiell stabilitet og mer motstandsdyktig økonomi. Se pressemelding med link til øvrige dokumenter [her](#).

Kapitalmarkedsunionen skal også bidra til å oppfylle den tredje pilaren i Juncker-kommisjonens investeringsplan, som handler om å fjerne hindre for private investeringer. Samtidig med lanseringen av handlingsplanen fremmet Kommisjonen konkrete forslag:

- Et rammeverk for enkel, gjennomiktig og standardisert verdipapirisering (STS) og endring i kapitalkravene for verdipapirisering i kapitaldekningsforordningen (CRR).
- Endringer i kapitalkravene i Solvens II-direktivets delegerede forordning for å fremme forsikringssektorens incentiver til å investere i infrastruktur.

Senere er det lagt frem konkrete forslag til forordning om å justere reglene om prospekter for å bedre mulighetene, særlig for små og mellomstore bedrifter (SMB-er), til å skaffe seg finansiering (november 2015) og om venturekapital og sosiale entreprenører (juli 2016).

I tillegg er det iverksatt en rekke høringer og lagt frem ulike dokumenter om tiltak som skal bidra til kapitalmarkedsunionen.

Meddelelse fra Kommisjonen

Samtidig med kommisjonspresident Junckers «State of the Union»-tale 14. september la Kommisjonen frem en meddelelse om forsering av arbeidet med kapitalmarkedsunionen.

Forsere arbeidet med forslag som er fremmet av Kommisjonen

Europaparlamentet og Rådet oppfordres til så raskt som mulig å slutføre behandlingen av tidligere fremsatte forslag. Dette gjelder særlig regelverket om *verdipapirisering* av enkle, transparente og standardiserte aktiva. Rådet vedtok sin posisjon rekordraskt i november 2015. Kommisjonen fremfører at det nå er tvingende nødvendig med fremskritt i behandlingen i Europaparlamentet. Kommisjonen fremfører at dersom (sikker) verdipapirisering kan nå samme nivå som før finanskrisen, vil dette kunne bidra med 100 milliarder euro til finansiering av økonomisk vekst og øke den finansielle stabiliteten.

Kommisjonen vil gjøre sitt ytterste for å støtte Rådet og Europaparlamentet i å komme til enighet om moderniseringen av *prospektregelverket* innen årets utgang.

Kommisjonen oppfordrer også Parlamentet og Rådet til å slutføre arbeidet med forslaget om *venturekapital og sosiale entreprenører* innen årets utgang. Dette vil gjøre det lettere for investorer å finansiere SMB-er og innovative selskaper.

Kommisjonen skal generelt arbeide med et program som skal støtte opp om utviklingen av *nasjonale og regionale kapitalmarkeder*.

Forsering av neste fase av kapitalmarkedsunionen

Kommisjonen vil snarest mulig fremme forslag om *omstrukturering* av selskaper og *insolvensprosedyrer* for å fremskynde inndrivelsen av aktiva og gi levedyktige selskaper en ny sjanse. Forskjeller i insolvensregelverkene mellom medlemsland har lenge vært et hinder for utviklingen av et felles kapitalmarked i EU.

Kommisjonen ønsker å fjerne *skattemessige hindre* for utviklingen av en kapitalmarkedsunion. Medlemslandene oppfordres til å fjerne kildeskattmessige hindre og basere seg på beste praksis for

å fremme risikovillig kapital. Dette skal bidra til økt egenkapitalfinansiering fremfor gjeldsfinansiering, som i sin tur vil gjøre selskapene mindre sårbare for sjokk og gi økt finansiell stabilitet. Kommisjonen vil fremme forslag for å bøte på skjevheten i behandlingen av gjeld og egenkapital i november samtidig med forslaget om felles skattegrunnlag for selskaper (CCTB). Rådet oppfordres til rask behandling av forslaget når det foreligger.

Kommisjonen vil endre *forsikrings- og bankregelverkene* i løpet av 2016 for ytterligere å frigjøre private investeringer til infrastruktur og SMB-er. Dette vil skje ved at 1) Kommisjonen vedtar endring i solvensdirektivets delegerede rettsakt om kapitalkrav for forsikringsselskapers infrastruktur-investeringer og 2) gjennom forslag til endringer i kapitalkrav ved investeringer i infrastruktur og SMB-er i kapitaldekningsregelverkene for banker (CRDIV og CRR).

Nye prioriteringer i arbeidet med kapitalmarkedsunionen

Kommisjonen vil støtte utviklingen av markeder for *personlige pensjonsordninger* og annen finansiell tjenesteyting i detaljleddet for å gi europeere økte plasseringsmuligheter. Grensekryssende åpning vil bidra til økt konkurranse og stordriftsfordeler. Kommisjonen iverksatte i juli en høring for å avdekke mulige hindre for å etablere pensjonsfond og innhente synspunkter på hvordan disse best kan håndteres. Høringen vil bidra til vurderingen av et frivillig EU-rammeverk for pensjonssparing. Kommisjonen holder også muligheten åpen for forslag til felles regelverk på området.

Kommisjonen vil presentere en *handlingsplan for detaljhandel med finansielle tjenester* som en oppfølging av høringsrunden (grønnboken) i desember 2015 – mars 2016. Formålet er å styrke ikke-profesjonelle investorers deltakelse i kapitalmarkedet og åpne opp det europeiske markedet for detaljhandel med finansielle tjenester til gagn for forbrukere og næringsliv.

Kommisjonen vil nedsette en ekspertgruppe som skal utvikle en omfattende europeisk strategi for *bærekraftig finansiering*. Dette skal støtte investeringer i grønn teknologi og sikre at det finansielle systemet kan finansiere vekst på en bærekraftig måte.

Kommisjonen vil i samråd med EUs finanstilsyn, ECB, andre standardiseringsorganer og medlemslandene utvikle en samordnet strategi som understøtter utvikling av *FinTech* innenfor et hensiktsmessig regulatorisk rammeverk.

Som en del av midtveisgjennomgangen av arbeidet med kapitalmarkedsunionen vil Kommisjonen vurdere om lovregulering er nødvendig for å støtte utviklingen av *markedet for obligasjoner med fortrinnsrett* i hele EU. (Kommisjonen konkluderte i februar i år med at det foreløpig ikke er behov for fellesregler på området, og at man ved å lære av hverandres erfaringer kan utvikle beste praksis.)

Kommisjonen vil arbeide for å fjerne gjenværende hindre for et fullt integrert marked for *investeringsfond*, som vil redusere kostnadene for tilbyderne av slike fond og gi gevinster for småinvestorer. Arbeidet vil bygge på resultatene fra en høring Kommisjonen igangsatte i juni for å identifisere de viktigste hindrene for grensekryssende konkurranse mellom investeringsfond. Kommisjonen vil om nødvendig fremme lovforslag.

Ved lanseringen av kapitalmarkedsunionen satte Kommisjonen i gang *innhenting av synspunkter på om EUs finansmarkedsregulering* generelt fungerer etter hensikten. Kommisjonen vil presentere konkrete oppfølgingsinitiativer av høringsrunden i månedene fremover.

Scoreboard – EUs «svarteliste»

Nylig publiserte Kommisjonen sitt scoreboard for utvalgte indikatorer, se [pressemelding](#). Resultatene danner grunnlaget for det videre arbeidet med EUs liste over ikke samarbeidende skattejurisdiksjoner – populært omtalt som EUs svarteliste. Det er medlemslandene som skal velge hvilke land som skal vurderes nærmere for listeføring. Arbeidet med en svarteliste er forankret i EUs Eksterne strategi på skatteområdet, som ble vedtatt av ECOFIN i mai 2016.

Scoreboardet viser resultatet av en analyse av en rekke indikatorer og skal uttrykke i hvilken grad skattejurisdiksjonene har potensiale til å utgjøre en trussel for EU-landenes skattegrunnlag. Til grunn for analysen ligger i alt 165 indikatorer. Resultatene presenteres imidlertid ved hjelp av tre hovedgrupper av indikatorer:

1. Økonomisk tilknytning til EU. Land som har tette økonomiske bånd til EU er de mest aktuelle å vurdere nærmere.
2. Finansiell aktivitet. Skatteparadiser har ofte uforholdsmessig stor eksport av finansielle tjenester eller en finansielle sektoren som er adskilt fra resten av økonomien.
3. Stabilitetsfaktorer. De som skjuler penger i skatteparadiser søker sikkerhet for sine plasseringer. Derfor har skatteparadiser ofte sterke og stabile institusjonelle og regulatoriske strukturer.

Land som skårer høyt på alle disse tre gruppene av indikatorer, skal ifølge Kommisjonen være ført opp på scoreboardet. Imidlertid er likevel flere land som mangler data på en eller to av indikatorene ført opp på lista. Deretter har Kommisjonen vurdert disse landene opp mot tre faktorer som skal gi en pekepinn på om de kan utgjøre en risiko for EU-landenes skattegrunnlag. De tre risikofaktorene er om landet oppfyller internasjonale standarder for informasjonsutveksling for skatteformål, om landet benytter gunstige selektive skatteregimer og om landet ikke har selskapsskatt ev. nullsats i selskapsskatten.

I arbeidet med scoreboardet har Kommisjonen vurdert alle skattejurisdiksjoner utenfor EU. Imidlertid er de 48 minst utviklede landene i verden utelatt. Kommisjonen begrunner dette med at strategien for arbeid med godt styresett på skatteområdet inneholder egne retningslinjer for hvordan EU skal innrette sitt arbeid på dette området mot utviklingsland. Videre er de tredjelandene som har inngått informasjonsutvekslingsavtaler med EU oppført på et separat scoreboard (Sveits, Andorra, Liechtenstein, Monaco og San Marino). Kommisjonen ønsker på denne måten å anerkjenne disse landenes vilje til å samarbeide med EU på skatteområdet. Utelatt fra scoreboardet er også 19 land som det ikke finnes tilstrekkelige økonomiske data for å vurdere.

Det er medlemslandene gjennom rådets arbeidsgruppe på selskapsskatteområdet (Code of conduct-gruppen) som skal arbeide videre med valg av land. Målet er at det innen utgangen av 2016 skal være klart hvilke land EU vil gå i dialog med, og at den endelige svartelisten skal være klar innen utgangen av 2017. Ifølge pressemeldingen vil det videre arbeidet vil foregå i nært samarbeid med OECD. Imidlertid har ikke OECDs uformelle reaksjoner på Kommisjonens scoreboard utelukkende positive. Særlig har OECD vært negative til risikofaktoren knyttet til fravær av selskapsskatt eller nullsats i selskapsskatten. OECD har fått i oppdrag fra G20 å utarbeide en tilsvarende liste over skatteparadiser som den EU arbeider med.

Kommisjonen understreker at scoreboardet ikke skal betraktes som en foreløpig svarteliste. Det er ikke gjort noen vurdering av hvorvidt landene som figurerer på listen faktisk legger til rette for skatteomgåelse eller -unndragelse. Scoreboardet presenterer utelukkende faktainformasjon om landene fordelt på de tre hovedindikatorene, heter det i pressemeldingen.

Totalt er det 81 skattejurisdiksjoner ført opp på scoreboardet, og listen inneholder navnet på de fleste land som vanligvis anses som skatteparadiser – vel og merke utenfor EU. Listen inneholder også land som ikke vanligvis anses som skatteparadiser, og Norge ett av landene på listen.

Om man rangerer landene etter indikatoren for økonomiske bindinger til EU, havner Norge på 51. plass. Rangert etter indikatoren for finansiell aktivitet er Norge på 55. plass, mens Norge er helt på 77. plass når man rangerer etter stabilitetsindikatoren. Imidlertid skårer ikke Norge på noen av de tre risikoindikatorene.

Third Country Jurisdictions that rank high in all selection indicators	Selection indicators			Risk indicators		
	Strength of Economic Ties with the EU	Magnitude of Financial Activity in the jurisdiction	Stability Factors	Transparency	Preferential CIT regimes	No CIT/zero rate
Albania	8	25,8	64,4			
American Samoa	11,7	-	41,8	X		
Anguilla	-	3,5	22,6	X		X
Antigua and Barbuda	9,9	7	31,3	X	X	
Armenia	32,7	36	59,6	X	X	
Aruba	9,3	9,5	18,8		X	
Australia	38,9	2,2	4,8			
Bahamas	4,3	7,5	44,7	X		X
Bahrain	30,2	11,3	35,6	X		X
Barbados	7,4	7	36,5	X	X	
Belize	11,1	13,9	67,3		X	
Bermuda	0,6	7,3	22,6			X
Bosnia and Herzegovina	3,1	19,8	51	X		
Botswana	25,3	21,9	27,9	X	X	
Brazil	37	3,3	55,8	X	X	
British Virgin Islands	-	0,5	-			X
Cabo Verde	12,3	21,5	47,1	X	X	
Canada	29	4,4	6,3			
Cayman Islands	1,2	1	21,6			X
Chile	45,1	14	9,1		X	
China	54,3	2	54,8		X	
China, Hong Kong SAR	11,1	1,5	7,7	X	X	
China, Macao SAR	59,9	7,9	21,6	X	X	
China, Taiwan Republic of	58	10,5	22,6	X	X	
Colombia	53,7	20	57,2		X	
Cook Islands	-	1,5	-	X	X	
Costa Rica	27,8	33,8	29,8	X	X	
Curaçao	1,9	37,4	-	X	X	
Dominica	19,8	10	38,9	X	X	
Faeroe Islands	10,5	-	-	X		
Fiji	25,3	18	62,5	X	X	
Former Yugoslav Republic of Macedonia the	3,7	19,2	40,9	X		
Georgia	29	7,9	24,5	X	X	
Greenland	7,4	-	16,3	X		
Grenada	31,5	9	40,9	X	X	

Guam	9,9	-	41,8	X		
Guernsey	-	30,8	-			X
Iceland	13	1,3	12			
India	52,5	6,6	65,4		X	
Indonesia	55,6	11,5	65,9	X	X	
Isle of Man	1,2	31,9	-			X
Israel	26,5	12,6	23,6	X	X	
Jamaica	37,7	18,5	56,3	X	X	
Japan	40,7	4	15,9			
Jersey	-	25,3	16,3			X
Jordan	40,1	20	45,2	X	X	
Korea, Republic of	53,1	7,9	30,3		X	
Malaysia	39,5	8,6	31,7	X	X	
Maldives	9,3	6,6	60,1	X	X	
Mauritius	6,8	2	32,2		X	
Mongolia	41,4	4,6	61,5	X		
Montenegro	4,3	13,5	44,2	X		
Montserrat	-	6,5	-		X	
Morocco	18,5	29	49,5	X	X	
Namibia	35,8	16,6	45,7	X	X	
New Caledonia	38,9	14	-	X		
Norway	15,4	7,3	7,7			
Oman	45,7	33	37	X		
Panama	16	17,2	53,8	X	X	
Peru	40,1	22	67,3	X	X	
Qatar	34	24,5	29,3	X		
Saint Kitts and Nevis	10,5	5,5	42,8	X	X	
Saint Lucia	6,2	8	38,5	X	X	
Saint Vincent and the Grenadines	10,5	6	37	X	X	
Samoa	22,2	21,2	52,9	X	X	
Saudi Arabia	52,5	13	46,6	X	X	
Serbia	4,9	14,3	48,1	X		
Seychelles	3,7	6	56,7	X		
Singapore	14,8	2	2,9		X	
South Africa	29	7,7	45,7	X	X	
Swaziland	43,8	4	65,9		X	
Thailand	42	6,6	57,7	X		
Trinidad and Tobago	36,4	17	66,3	X	X	
Tunisia	6,8	17,6	59,1	X	X	
Turkey	32,1	9,9	46,2	X	X	
Turks and Caicos Islands	8	-	-		X	X
United Arab Emirates	30,2	15,4	19,7	X	X	
United States	28,4	0,5	11,5	X	X	
Uruguay	32,1	40	30,3	X	X	
US Virgin Islands	25,3	-	31,3	X	X	
Viet Nam	35,8	25	69,7	X	X	

Statsstøtte og skatt

Apple-saken: Status en måned etter Kommisjonens avgjørelse

USA, Irland og Apple er kritiske til Kommisjonens Apple-avgjørelse fra august. I sin avgjørelse fant Kommisjonen at Apples skattemessige forhold i Irland utgjorde ulovlig statsstøtte på 13 mrd. euro over en tiårs-periode. Ifølge Kommisjonen har svært gunstige forhåndsavgjørelser fra irske ligningsmyndigheter redusert Apples skattesats ned til 0,005 prosent.

Konkurransekommissær Margrete Vestager. Foto: © European Union, 2016/ Source: EC - Audiovisual Service/Georges Boulougouris

Irske myndigheter hevder at de ikke har gitt Apple særlig gunstige skattevilkår. Etter behandling i det irske parlamentet er det nå klart at Irland kommer til å klage på Kommisjonens avgjørelse. Finansminister Michael Noonan har også uttalt at de om nødvendig vil bringe saken inn for menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg. Irland er kritiske til at Kommisjonen blander seg i Irlands lave skattenivå, som de mener er et nasjonalt anliggende. Irske myndigheter er også bekymret for at Kommisjonens avgjørelse kan virke avskrekkende på internasjonale investorer.

Det er også ventet at Apple kommer til å klage på avgjørelsen. Apple-sjef Tim Cook skriver i et offentlig brev til sine kunder at Kommisjonens avgjørelse er en omskrivning av etablert internasjonal skatterett. Siden majoriteten av verdiskapingen foregår i USA, skal også hovedtyngden av beskatningen skje der, skriver Cook. Uttalelsen imøtegår imidlertid ikke Kommisjonens påstand om at hoveddelen av overskuddet omfattet av avgjørelsen ikke beskattes – verken av Irland, USA eller noe annet land.

Også amerikanske myndigheter er kritiske til Apple-avgjørelsen, som de mener kan få konsekvenser for det økonomiske samarbeidet mellom USA og EU. I lang tid forut for avgjørelsen har amerikanske myndigheter kritisert Kommisjonens konkurranse- og statsstøttesaker mot amerikanske selskap. EU beskyldes for proteksjonisme gjennom å anvende reglene strengere for amerikanske enn for europeiske selskap. Amerikanske myndigheter hevder også at Kommisjonen har gitt ny tolkning av støttereglene tilbakevirkende kraft. I et «White paper» skriver US Treasury bl.a. at Kommisjonen har slått sammen selektivitetskriteriet og fordelskriteriet i sin analyse, mens dette tidligere er blitt behandlet som to separate kriterier i statsstøttevurderingen.

Konkurransekommissær Margrete Vestager har gjentatte ganger uttalt at konkurranse- og støtte-reglene gjelder likt for alle selskap, uavhengig av selskapenes nasjonalitet. Men det var neppe tilfeldig at hennes besøk i USA tidligere i september sammenfalt i tid med at Kommisjonen åpnet to nye undersøkelser av støtte til europeiske selskaper (se omtale lenger ned i dette nummeret av Økonominytt). Også anklagene om tilbakevirkning avvises av Kommisjonen. Støttereglene har vært uendret over en årrekke, og avgjørelsene i forhåndsavgjørelsessakene (Fiat, Starbucks og Excess Profit System - i tillegg til Apple) ligger ifølge Kommisjonen trygt innenfor tidligere praksis fra Kommisjonen og domstolene.

I «White paperet» skriver US Treasury også at Kommisjonens syn på interne overføringspriser er i strid med OECDs retningslinjer. I sin avgjørelse i Apple-saken vurderer Kommisjonen imidlertid forhåndsavgjørelsens metode for tilordning av overskudd – uten å gå inn i en vurdering av interne overføringspriser. Dermed blir kritikken om feilaktig bruk av OECDs retningslinjene uten relevans i Apple-saken. Imidlertid inviterer Kommisjonen amerikanske myndigheter til å vurdere hvorvidt de interne overføringsprisene Apple benytter er i tråd med OECDs retningslinjer. De irske selskapene i Apple-gruppen betalte sitt amerikanske morselskap for bruk av Apples immaterielle rettigheter og finansiering av fellestjenester. Kommisjonen har ikke vurdert nivået på denne betalingen, men åpner for at tilbakebetalingskravet i Irland kan reduseres dersom amerikanske myndigheter skulle komme til at vederlaget til det amerikanske morselskapet ikke er tilstrekkelig.

Amerikanske myndigheters kritikk mot Kommisjonen bunner trolig i en bekymring for eget skattegrunnlag. Dersom tilbakebetaling av ulovlig mottatt støtte blir regnet som betalt skatt etter amerikanske regler, kan det gi grunnlag for kredit i Apples amerikanske skatt. *«If so, the companies' U.S. tax liability would be reduced dollar for dollar by these recoveries when their offshore earnings are repatriated or treated as repatriated as part of possible U.S. tax reform.»* heter det i dokumentet fra Treasury. En slik overføring av skatteinntekter fra USA til EU anser Treasury som «deeply troubling».

I en artikkel i Forbes fremgår det at det i det minste er usikkert om amerikanske skattytere ev. må dekke Apples regning på 13 mrd. euro. I artikkelen skriver Jeffery M. Kadet at dette argumentet ikke er holdbart av to grunner. For det første har ikke Apple hatt planer om å bringe sitt europeiske overskudd hjem til USA. Det er først når overskuddet bringes hjem, at det kommer til beskatning i USA. For det andre vil en ev. amerikansk skattereform – som fører til at Apple velger å bringe sitt europeiske overskudd hjem – trolig inneholde regler som begrenser beløpet som kan krediteres i amerikansk skatt. Planene om en skattereform som har vært diskutert i USA inneholder en «sweet-heart»-skattesats for overskudd som tas hjem. Med en begrensingsregel vil beløpet som kan krediteres reduseres forholdsmessig med satsreduksjonen i amerikansk skatt. I artikkelen gis et eksempel der skattesatsen reduseres fra dagens 35 pst. til en «sweetheart»-sats på 10 pst.:

“However—and this is key—under this approach, the portion of that €13 billion that could be claimed would be limited so that no credit could be claimed for tax related to the reduction in rate (the reduction being 25 percentage points, which is our current 35% corporate tax rate less the 10% sweetheart rate). That means Apple could only use a credit of €3.7 billion to offset its U.S. taxes (10%/35% x €13 billion). The remainder of the €9.3 billion would be Apple's expense and not the American taxpayers' expense.”

Hva er så utsiktene for en amerikansk skattereform? Skal vi tro US Treasurys Jacob Lew, er de i hvert fall ikke dårligere etter Kommisjonens avgjørelse i Apple-saken. I en kronikk i The Wall Street Journal argumenterer Lew for at Europas «bite out of Apple» understreker det presserende behovet for en amerikansk skattereform. Kombinasjonen av bl.a. et høyt amerikansk skattenivå og et komplisert skattesystem for multinasjonale selskaper fører ifølge Lew til uthuling av amerikanske skattegrunnlag. President Obama presenterte i 2012 et forslag til skattereform for Kongressen. Forslaget inneholder blant annet beskatning av overskudd som amerikanske selskaper holder i utlandet. Amerikanske selskaper har over 2 tusen mrd. USD i ubeskattet overskudd oppbevart i utlandet. I kronikken oppfordrer Lew til at Kongressen tar opp igjen presidentens forslag om en skattereform.

Bakgrunn – Kommisjonens avgjørelse i Apple-saken

Kommisjonen fattet 30. august vedtak i statsstøttesaken mot Irland om forhåndsavgjørelser avgitt til to selskaper i Apple-gruppen. Forhåndsavgjørelsene innebærer ifølge Kommisjonen en kunstig reduksjon av skattbart overskudd og utgjør dermed et brudd på statsstøttereglene i EU. Kommisjonen anslår ulovlig mottatt støtte til 13 mrd. euro i perioden 2003-2014.

Selskapene, som er etablert i Irland, har rettighetene til bruk av Apples immaterielle rettigheter, produksjon og salg utenfor Nord- og Sør-Amerika. *Apple Sales International* kjøper Apple produkter

og utstyr fra produsenter over hele verden, og selger dem i Europa. Alle inntekter fra salg av Apple produkter i Europa, Midtøsten, Afrika og India tilordnes dette selskapet. Hoveddelen av den påståtte ulovlige støtten gjelder Sales International. *Apple Operations Europe* produserte visse typer data-maskiner for Apple. Begge selskapene betaler et vederlag til *Apple Inc.* i USA til finansiering av forskning og utvikling på vegne av de to foretakene i Irland. Dette utgjorde om lag USD 2 mrd. i 2011, men beløpet har ifølge Kommisjonen økt betydelig de siste årene. Det årlige vederlaget til morselskapet er fradragsberettiget i Irland.

De forhåndsavgjørelsene Kommisjonen har vurdert ble avgitt første gang i 1991 og senere avløst av ny forhåndsavgjørelse i 2007. Forhåndsavgjørelsene gjelder overskuddsallokeringen mellom den delen av selskapene som er ordinært skattepliktige til Irland og selskapenes såkalte «hovedkontor». «Hovedkontorene» har etter tidligere interne irske regler ikke vært skattepliktig til Irland eller til noe annet land. I de aktuelle forhåndsavgjørelsene godkjennes en metode for overskuddsfordeling mellom de involverte selskapene, som innebærer at det alt vesentligste av overskuddet ble overført til «hovedkontoret» i Apple Sales International. Bare en brøkdel av overskuddet ble tilordnet til den irske delen av selskapet og beskattet.

Kommisjonen anslår at overskuddsallokeringen medførte at selskapene samlet har stått overfor en fallende effektiv skattesats på om lag 1 pst. i 2003, 0,05 pst. i 2005 og 0,005 pst. i 2014. Hovedkontoret eksisterte ifølge Kommisjonen kun på papiret. Det var ikke skattemessig hjemmehørende i noe land, og det hadde verken egne ansatte, egne lokaler eller nevneverdig egen virksomhet. Virksomheten i «hovedkontoret» besto hovedsakelig av sporadiske styremøter, og Kommisjonen finner derfor ingen saklig eller økonomisk begrunnelse for at en så stor del av overskuddet skulle tilordnes hit.

Den lave beskatningen som følger av forhåndsavgjørelsene, mener Kommisjonen er en selektiv økonomisk fordel sammenlignet med skattereglene som gjelder for andre selskaper i Irland. Følgelig er skattereduksjonen ulovlig mottatt støtte, som irske myndigheter må kreve tilbakebetalt fra Apple-selskapene. Det er opp til irske myndigheter å fastsette det eksakte beløpet som skal betales tilbake. Kommisjonens anslag på tilbakebetalingskravet er 13 mrd. euro pluss renter. Den vesentligste delen av kravet gjelder overskudd i Apple Sales International.

I sin analyse har Kommisjonen tatt Apples valg av selskapsstruktur som gitt, noe Kommisjonen begrunner med at disse forholdene ligger utenfor støttereglenes virkeområde. Imidlertid viser Kommisjonen til at tilbakebetalingskravet kan reduseres dersom andre land beskatter deler av overskuddet som i dag er tilordnet Apple Sales International og Apple Operations Europe.

Kommisjonen viser til at informasjonen som har kommet fram gjennom deres analyse kan gi andre land grunnlag for å kreve beskatning.

Kommisjonen har heller ikke vurdert nivået på betaling for bruk av Apples immaterielle rettigheter eller finansiering av fellestjenester. Apple Inc. utfører som nevnt FoU på vegne av Apple Sales International og Apple Operations Europe. Dersom amerikanske myndigheter skulle kreve et større vederlag til det amerikanske morselskapet, kan tilbakebetalingskravet reduseres tilsvarende.

Lenker:

- [No, U.S. Taxpayers Won't Pay Apple's \\$14.5 Billion Irish Tax Bill](#), Forbes
- [Europe's Bite Out of Apple Shows the Need for U.S. Tax Reform](#), Op ed av US Treasurys Jacob Lew, også publisert i The Wall Street Journal.
- [The European Commission's resent state aid investigations of transfer pricing rulings](#), U.S. Department of the Treasury, White paper.
- [EU Apple Tax Decision Ducks Arm's-Length Controversy](#), Bloomberg BNA
- [Kommisjonens pressemelding](#) om Apple-avgjørelsen.
- [Vestagers statement på pressekonferansen](#) om Apple-avgjørelsen.
- [Customer letter fra Apple](#)

Formell undersøkelse av GDF Suez-skatteavgjørelser i Luxembourg

Kommisjonen har åpnet formell undersøkelse av forhåndsavgjørelser avgitt av myndighetene i Luxembourg til det franske energiselskapet GDF Suez (nå Engie). Forhåndsavgjørelsene gjelder finansielle transaksjoner mellom selskaper innenfor Engie-konsernet. Kommisjonens foreløpige vurdering er at forhåndsavgjørelsene innebærer en inkonsistent skattemessig klassifisering av rentefrie konvertible lån.

To selskap i Engie-konsernet har gitt rentefrie konvertible lån til to andre selskap i konsernet. Alle de fire selskapene er lokalisert i Luxembourg. Ifølge Kommisjonen innebærer forhåndsavgjørelsene at transaksjonene behandles som innskudd av egenkapital på det utlånende selskapets hånd, mens de hos det lånende selskapet behandles som gjeld. Det lånende selskapet har dermed fradragsrett for rentekostnader. Fordi utbytte er skattefritt i Luxembourg, motsvares ikke rentefradraget av en skattepliktig inntekt hos det utlånende selskapet. Kommisjonen mener at forhåndsavgjørelsene på denne måten har ført til dobbel skattefrihet – til tross for at det ikke har forekommet noen betaling av verken renter eller utbytte mellom selskapene i tilknytning til det konvertible lånet.

Nå vil Kommisjonen undersøke nærmere om forhåndsavgjørelsene representerer avvik fra Luxembourgs ordinære skatteregler. I så fall kan forhåndsavgjørelsene være en selektiv økonomisk fordel for GDF Suez i strid med statsstøttereglene.

Formell undersøkelse av polsk skatteordning

Kommisjonen åpnet 19. september formell undersøkelse av en polsk skatteordning for selskaper som driver detaljhandel med varer. Skattesatsen er stigende avhengig av selskapenes omsetning. Månedlig omsetning under 17 mill. PLN er fritatt for beskatning, mens månedlig omsetning mellom 17 mill. og 170 mill. PLN skattlegges med 0,8 pst. Omsetning over 170 mill. PLN skattlegges med 1,4 pst. Kommisjonen mener at den progressive skatten kan innebære en selektiv fordel for selskap med lav omsetning. En tilsvarende progressiv skatt for detaljhandelen i Ungarn ble i juli vurdert å være i strid med statsstøttereglene. Den polske skatten som nå undersøkes, trådte i kraft 1. september 2016. Kommisjonen har i en kjennelse pålagt Polen å suspendere den nye skatten inntil saken er avgjort.

Midtveisgjennomgang av EUs langtidsbudsjett (2014-2020)

Kommisjonen presenterte 14. september midtveisgjennomgangen av Multiannual Financial Framework (MFF) 2014-20. Pressemeldingen med lenker til øvrige dokumenter ligger [her](#).

Europaparlamentets og Rådets vedtak i 2013 om langtidsbudsjettet 2014-20 har fastsatt et tak på forpliktelser (tilsagnsfullmakter) på 1 083 milliarder euro i løpende priser (svarende til 960 milliarder 2011-euro) og på utbetalinger på 1 024 milliarder euro (908 milliarder 2011-euro).

Hovedpunktene i forslaget

Kommisjonens forslag i midtveisgjennomgangen innebærer økt innsats til EUs hovedprioriteringer på 12,8 milliarder euro (løpende priser) i perioden 2017-20. Av dette foreslås 6,3 milliarder euro over EUs budsjett til tiltak for økonomisk vekst og jobbskaping (særlig for ungdom), innenrikspolitiske tiltak og bistand i 2018-20. Fordelingen på de ulike tiltakene/programmene fremgår av nedenstående tabell.

Videre er 1,8 milliarder euro til migrasjonsutgifter foreslått i budsjettet for 2017.

I tillegg har Kommisjonen foreslått å øremerke 4,6 milliarder euro som stammer fra justeringer av nasjonale rammer for samhørighetspolitikken, til tiltak for å bekjempe ungdomsledighet, integrering av flyktninger, samt støtte til investeringer gjennom finansielle instrumenter i kombinasjon med en forlengelse av garantifondet for Juncker-kommisjonens investeringsplan (EFSI).

Bevilgningsforslagene under kapittel (heading) 4 omfatter etableringen av en ekstern investeringsplan for samarbeidsland i Afrika og EUs naboskapsland, som vil støtte investeringer med utgangspunkt i samme prinsipper som EFSI. I denne forbindelse foreslår Kommisjonen blant annet å etablere et fond for bærekraftig utvikling (EFSD), en EFSD-garanti og EFSD-garantifond. Formålet er å forebygge årsakene til migrasjon.

I tillegg foreslår Kommisjonen ulike tiltak for å øke EU-budsjettets evne til å handle raskt og hensiktsmessig ved kriser og uforutsette hendelser, samt å tilpasse seg til endrede prioriteringer. Blant tiltakene er å utvide gjeldende fleksibilitetsinstrument og nødhjelpsreserven. I tillegg ønsker Kommisjonen å etablere en ny EU-krisereserve for å håndtere EU-interne kriser (som en evt. ny migrasjonskrise) og hendelser med alvorlige humanitære og sikkerhetsmessige konsekvenser.

Kommisjonen fremfører at det opprinnelige langtidsbudsjettet 2014-20 og konkrete tiltak foreslått i midtveisgjennomgangen kan holdes innenfor budsjettaket fra 2013 dersom betalinger knyttet til spesialinstrumentene¹ kan tas utover dette. Overskridelsen av rammen kan dreie seg om betydelige beløp.

Kommisjonen foreslår også forenkling av regler for medlemslandenes og andre mottakers bruk av EU-midler. Dette gjelder blant annet mer effektive finansielle instrumenter, enklere regler for mottakere av EU-midler (eksempelvis forskere og studenter skal ikke lenger behøve å sende inn reiseregninger), NGO-er som mottar penger fra flere donorer, skal ikke måtte kontrolleres av alle, og økt innbyggerinnflytelse på bruk av EU-midler i sin egen landsby. I tillegg vil budsjettdokumentene bli kortere og lettere forståelige, budsjettstyringen mer fleksibel og EU-administrasjonen enklere.

¹ Spesialinstrumentene består av fleksibilitetsinstrumentet (som gir mulighet til å overføre midler mellom innsatsområder og år), nødhjelpsreserven (Emergency Aid reserve – EAR), EUSF (European Union Solidarity Fund) og EGF (European Globalisation Adjustment Fund). I tillegg kommer den nye krisereserven (European Union Crisis reserve).

Financial Annex
Mid-Term Review proposals

EUR millions
(in current prices)

Heading 1A Comp. for growth & jobs:	1 400
Horizon 2020	400
CEF-Transport	400
Erasmus+	200
COSME	200
Prolongation of EFSI	150
WIFI4EU	50
Heading 1B Ec., social & terr. cohesion:	1 000
Youth Employment Initiative	1000
Heading 3 Security & citizenship:	2 549
European Border and Coast Guard, EUROPOL, EU Agency for Asylum, Dublin common asylum system, Emergency support within the Union, Entry/Exit system	
Heading 4 Global Europe:	1 385
Partnership framework process	750
European Fund for Sustainable Development	250
Macro-financial assistance	270
External Lending Mandate	115
TOTAL	6 334
Draft Budget 2017	1 822
Additional spending on migration (from special instruments and margins)	
Technical Adjustment of cohesion policy envelopes	4 642
For sustaining the effort to fight against youth unemployment, integration of refugees and supporting investment through financial instruments and in combination with EFSI	
TOTAL Mid-Term Review Package	12 798

Merverdiavgift: Merverdiavgifts-gap på 160 mrd. euro i 2014

En ny rapport utarbeidet for Kommisjonen viser et merverdiavgifts-gap på knappe 160 mrd. euro i 2014. Merverdiavgifts-gapet er et uttrykk for etterlevelse og effektiviteten i merverdiavgifts-systemet og måles som avviket mellom anslåtte potensielle merverdiavgiftsinntekter og faktisk oppkrevet merverdiavgift. Avviket kan skyldes svindel og unndragelse, omgåelse, konkurser og insolvens, samt regnefeil.

De tapte merverdiavgiftsinntektene representerer 14,06 pst. av de potensielle inntektene i 2014. Merverdiavgifts-gapet er redusert med om lag 2,5 mrd. euro fra 2013, eller -0,69 prosentpoeng målt i prosent av potensielle merverdiavgiftsinntekter. Det er første gang siden 2011 at dette forholdstallet er redusert. Kommisjonen peker på at det er stor variasjon mellom medlemslandene når det gjelder overholdelse av merverdiavgiftsreglene, og at merverdiavgifts-gapet fortsatt er uakseptabelt høyt. *«Rapporten, der offentliggøres i dag, dokumenterer, at selv om nogle medlemsstater har forbedret deres opkrævning af momsindtægter, så kan der kun opnås væsentlige fremskridt, hvis medlemsstaterne enes om at gøre den nuværende EU-momsordning enklere, mere modstandsdygtig over for svig og mere erhvervsvenlig.»* heter det i Kommisjonens pressemelding.

På oppdrag fra Kommisjonen har CASE (Center for Social and Economic Research) og Institute for Advanced Studies utarbeidet rapporten om merverdiavgifts-gapet i 2014. Rapporten er en oppfølging til tilsvarende rapporter publisert i 2013, 2014 og 2015. I tillegg til anslag for 2014, presenteres det nye anslag for 2010-2013 basert på ny regnskapsstandard.

Lenker: [Kommisjonens pressemelding](#) og [Hele rapporten](#)

Miljøavgifter: EEA rapport om miljøavgifter og europeisk miljøpolitikk

Det europeiske miljøbyrået, EEA, har lagt fram en rapport om miljøavgifter i EØS-landene. Rapporten gir en oversikt over markedsbaserte virkemidler etablert gjennom EUs regelverk. Det er etablert 82 bindene og 84 ikke-bindene mål på EU-nivå for å takle utfordringer på ressurs, miljø- og klima-området. For å nå disse målene på en kostnadseffektiv måte, må det markedsbaserte virkemidler benyttes i parallell med regulering, skriver EEA. I alt er det etablert 18 bindende og 24 ikke-bindende markedsbaserte virkemidler gjennom EUs regelverk.

Videre drøftes EØS-landenes utforming og bruk av miljøavgifter. Rapporten viser at energiavgifter, CO₂-avgifter og avgifter på kjøretøy er de mest utbredte miljøavgiftene. De fleste EØS-landene har også etablert virkemidler knyttet til avfall. Avgifter på luft- og vannforurensning og avgift på bruk av naturressurser er mindre utbredt.

Det konkluderes med at miljøavgifter spiller en viktig rolle i et lands skattesystem. Selv om miljøavgifter har lavere proveny-potensiale enn inntekts- og forbruksskatter, pekes det på miljøavgiftenes mange positive egenskaper (mindre/ikke vridende, bidra til innovasjon, liten grad av omgåelse, lave administrasjonskostnader).

Avslutningsvis pekes det på behovet for å tenke nytt om utformingen av skattesystemer i lys av en aldrende befolkning, oppfyllelse av klimamål og teknologiske fremskritt. Om utslipp av klimagasser reduseres som fastsatt i de politiske målene, vil grunnlaget for CO₂-avgifter eller inntekter fra kvotesalg forsvinne. Samtidig vil en aldrende befolkning i Europa føre til økte kostnader knyttet til pensjoner, helse mv. og til lavere skatteinntekter fra skatt på arbeid. Utfordringen blir dermed å utforme et bærekraftig skattesystem som evner å finansiere offentlig virksomhet og overføringer på lang sikt. Selv om 2050 synes langt frem, mener EEA at det er på tide at europeiske beslutningstakere allerede nå vurderer denne utfordringen.

Lenker: [EEAs pressemelding](#) og [hele rapporten](#)